

A szabad idő kihasználása egy budapesti szakközép- és szakmunkásképző iskolában

Iskolánk, a Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet a népgazdaság igen fontos területére — az élelmiszeripar számára — képez sütőipari, édesipari, tejipari és élelmiszer-analitikus szakembereket. Iskolánkban évek óta tevékenykedik a népművészeti szakkör, s ezen belül lehetőség nyílt a honismereti munka sok irányú és sok színű beindítására.

Hogyan is kezdődött?

A tanulók az ország minden részéből érkeznek, főleg kisebb településekről. Szinte ösztönösen hozzák magukkal otthonról a néphagyományok tisztelét, szeretetét. A három-, négyévi képzési idő alatt a bennük levő ilyen adottságokat csak gondozni és továbbfejleszteni kell, s ezt iskolánk ifjúsága igényli is.

A szakkör jelenlegi létszáma 78 fő. A népművészeti hagyományok ápolását, azoknak gyakorlását nem muzeális, hanem élő tevékenységnek tekintjük.

Szakkörünk ma már olyan törzsgárdatagokkal rendelkezik, akik az első évfolyamtól az érettségi bizonyítvány, vagy a szakmunkásbizonyítvány megszerzéséig együtt munkálkodnak. Maguk támasztanak követelményeket a rendszeres együttlétekre, foglalkozásokra, országjáró tanulmányutakra. Kirándulásaink elé mindig nagy várakozással tekintünk és tudatosan készülünk, mivel a gyűjtés során olyan emberekkel találkozunk, akik közvetlenül mondják el számunkra a régi szokásokat, meséket, népdalokat. Így találkozhattunk Galgamácsán *Vankóné Dudás Juli* néniel, kinek közlései felejthetetlenek számunkra, vagy Tardon *Lévainéval*, Mezőkövesden *Farkasnéval*, Hódmezővásárhelyen *Sárközínéval*, Berzencén *Sántha Vendelnéval* és még sokakkal. A legutóbb mohácsi kirándulásunkat a busójárással egyidőben rendeztük, így szemtanúi lehetünk az

előttünk még ismeretlen, sokszínű nemzetiségi népszokás bemutatásának.

Evi foglalkozási tervünk van. A szakkör ugyan népművészeti hímzések készítésével a tanulók kezűgyességét kívánja fejleszteni, de ugyanakkor a világnézeti, esztétikai és morális nevelést is szolgálja. Célja továbbá, hogy tanulóinkban minél nagyobb érdeklődést keltsen hazánk néprajzi csoportjai és népművészete iránt, és hogy közben kötelelességtudó közösségi emberekké váljanak.

A manuális foglalkozások alatt ugyanis kötetlen beszélgetésre, társalgásra nyílik lehetőség. A szabad idő ilyenképpen való kihasználása hozzájárul a tanulók személyiségfejlesztéséhez, valamint a szocialista hazáért dolgozó és eredményeit megbecsülő ember formálásához.

Tanulóinknak a népművészeti, néprajzi, honismereti munka örömet jelentő foglalkozás. A tanulók gyönyörködni tudnak egy-egy elkészített munkában, boldogok, ha ismereteket gyűjthetnek, hagyományokat őrző emberekkel és népművészekkel beszélgethetnek, s egymás között lehetnek.

Évenként rendezünk kiállításokat az iskolában és a főváros művelődési házaiban. Részt veszünk az Alkotó ifjúság pályázaton, valamint az Országos Diáknapok keretében megrendezett pályázatokon. Minden évben ott vagyunk Hódmezővásárhelyen az Országos Képzőművészeti Szaktáborban, ahol rendkívül szép eredményeket értünk el. Az országban 14 népművésszel tartunk baráti kapcsolatot. Értékes irodalmat olvasunk, múzeumokat, tájegységeket keresünk fel, s magnetofon-, valamint fényképfelvételeket készítünk. Számos olyan vidéken jártunk eddig, ahol lelkes támogatói és őrzői, viselői akadnak a még feledésbe nem ment hagyományoknak, és igyekeznek azokat átmenteni az utókor számára.

Foglalkozásaink alatt, munka közben felcsendülnek a szülőföldről hozott, vagy a gyűjtött népdalok, elhangzik egy-egy népmese, évenként, előadás keretében, az iskola tanulói részére sor kerül a gyűjtött népi játékok, népszokások eljátszására is. Kis közösségünk átmenti, ápolja, megőrzi a hagyományokat és kiterjeszti az eleinkről reánk maradt értékes örökséget.

Hogy iskolánkban elkezdődhetett és folyhat e szép és eredményes honismereti munka, hogy a tanulók szakmájukon túl lelkesedéssel foglalkoznak a népművészettel, hogy felcsendülnek a csodálatosan szép népdalok, versek, irodalmi alkotások, iskolánk vezetőségének anyagi és erkölcsi támogatása tette lehetővé. Szakkörünk művelt, dolgozó, országos áttekintéssel rendelkező fiatalokat nevel.

Kovácsnai Józsefné

A karcsai Erdélyi János Honismereti Szakkör

Fennállásának 15. évfordulójához érkezett a karcsai Erdélyi János Honismereti Szakkör. A megalakuláskor egyetlen célt tűzött ki: azt, hogy általános iskolásaink és később majd a felnőttek megismerkedjenek szülőfalunk történetével, az itt élő nép tárgyi és szellemi hagyományaival. Ez a célkitűzés azóta sem változott, hiszen minden évben kerülnek új tagok az eltávozottak helyére, s egy kicsit mindig előről kell kezdeni a munkát.

Sikerekben és kudarcokban egyaránt gazdag ez a tizenöt év. A kudarcokat elfelejtettük, az eredményeknek azonban örülünk. Eredménynek tartjuk, hogy a szakkör tizenöt éve működik, s mint honismereti szakkör, egyetlen az egész Bodrog-közben. Soha nem volt gondunk a tagok részvételével, egyetlen olyan szakkör, ahova nem kell toborozni a tagságot, olyan sok a jelentkező.

Szakkörünk tagjai nemcsak gyűjtő, hanem feldolgozó munkát is végeznek. És hogy az összegyűjtött anyag mások számára is hozzáférhető legyen, Napló címmel megindítottuk kéziratot újságunkat. Igaz, hogy csak 5—10 példányban, de a 30—40 oldalas újság kézzől-kézre járt.

Már megalakulásunk évében, 1963-ban közreműködtünk a Magyar Televízió Lámpafénynél című, Karcsáról szóló műsorában. Ugyancsak közreműködésünkkel készült 1965-ben az Iskola TV 5. osztályos irodalom egyik induló adása Mesél a nép címmel.

1969-ben a rádió pályázatot hirdetett Hej, regő, rejtem... címmel a honismereti szakkörök számára. Forgatókönyvünkkel bekerültünk a legjobb tizenkét szakkör közé, műsorunkat két alkalommal is sugározta a rádió, és szakkörünk egyik tagja — a műsorban nyújtott teljesítménye jutalmaként — két hétig üdült Bulgáriában.

Munkánkat támogatja a községi tanács, a Dózsa Termelőszövetkezet és a Sátoraljaújhegyi Járási Hivatal. E támogatás eredményeként jelentettük meg 1971-ben Karcsai népelet címmel első kötetünket 500 példányban. Ebben — 200 oldalon — eddigi gyűjtéseinkből adtunk válogatást. Ezt követte 1973-ban a második kötet Mesék, mondák Karcsáról és Karosból címmel, ugyancsak 200 oldal terjedelemmel.

Megalakulásunk óta rendszeresen részt veszünk a gyűjtőpályázatokon. Volt már kiemelt országos első díjunkt is, és 1977-ben pedig benyújtott pályamunkánk megyei első és országos második díjban részesült.

Jelentős anyagot gyűjtöttünk össze: rögzítettük vidékünk népdalait, közmondásait, találós kérdéseit, népszokásait stb. Ebben az évben kiemelt feladatunk a régi gyermekjátékok összegyűjtése. Elhatároztuk, hogy minden fellelhető játékot megörökítünk. Az anyagból kiállítást rendezünk, az énekes-táncos játékokat pedig megpróbáljuk megtanítani másoknak is.

Sorolhatnánk még az eredményeket, van azonban egy olyan dolog, amit ezeknél is többre tartunk. Nevezetesen az, hogy szakköri tagjaink zöme egy életre megszereti ezt a munkát. Az általános iskola befejezése után tovább folytatják a honismereti munkát a szakmunkásképző intézetekben és a középiskolákban, majd pedig a felsőoktatási intézményekben, ha van rá lehetőség. Bizonyítja ezt volt szakköröseink jó néhány diáknapi érme és számos tudományos diákköri dolgozat.

Mi ennek örülünk a legjobban. Itt látjuk az igazolását, hogy érdemes volt megkezdeni ezt a munkát, érdemes volt a tanulók szemét rányitogatni a hagyományokra, mert akik kezdetben csak az érdekessége miatt kezdtek vele foglalkozni, később megszerették és ma már nem ósdi dolgoknak tartják, hanem megbecsülendő örökségnek.

Nagy Géza